

Recidivundersøgelse vedrørende personer dømt for sædelighedskriminalitet

**Rapporten er udarbejdet af Susanne Clausen, Straffuldbyrdelseskontoret, Direktoratet for
Kriminalforsorgen
November 2009**

Resume

Undersøgelsen omfatter 405 personer, som er dømt for sædelighedskriminalitet og løsladt i perioden 2004-2006 efter en dom på mindst 90 dage.¹ Af de 405 personer er 155 personer (38 pct.) dømt for voldtægt, 73 personer (18 pct.) dømt for overgreb mod børn under 12 år, 59 personer (15 pct.) dømt for overgreb mod børn under 15 år, 26 personer (6 pct.) dømt for børnepornografi, 29 personer (7 pct.) dømt for blufærdighedskrænkelser, 31 personer (8 pct.) dømt for blodskam og 32 personer (8 pct.) dømt for andre sædelighedsforbrydelser.

Undersøgelsen belyser, hvor stor en andel af de dømte, som recidiverer til ny kriminalitet, som recidiverer til ny frihedsstraf (betinget eller ubetinget dom) og som recidiverer til ny lignende kriminalitet, dvs. ny sædelighedskriminalitet. Der opereres henholdsvis med toårige, treårige og fireårige observationsperioder for de forskellige recidivkriterier.

Hvad angår recidiv til lignende kriminalitet viser undersøgelsen, at efter to år er 3 procent af de sædelighedsdømte recidiveret til ny sædelighedskriminalitet, efter tre år er 4 procent recidiveret til ny sædelighedskriminalitet og efter fire år er 6 procent recidiveret til ny sædelighedskriminalitet. Recidiv til lignende kriminalitet fordelt på gerningstype er vist i nedenstående figur.

Recidiv til lignende kriminalitet fordelt på gerningstype

	Recidiv inden for 2 år		Recidiv inden for 3 år		Recidiv inden for 4 år	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Voldtægt	5/155	3	5/136	4	6/85	7
Overgreb mod børn u. 12 år	2/73	3	3/59	5	3/36	8
Overgreb mod børn u. 15 år	2/59	3	2/48	4	1/20	5
Børnepornografi	2/26	8	4/20	20	1/4	25
Blufærdighedskrænkelser	0/29	0	1/27	4	1/19	5
Blodskam	0/31	0	0/26	0	0/15	0
Andre sædelighedsforbrydelser	0/32	0	0/27	0	0/15	0
I alt	11/405	3	15/343	4	12/194	6

Der er generelt tale om en lille gruppe, som recidiverer, og når denne gruppe yderligere fordeles på personer løsladt med særvilkår om behandling og personer løsladt uden særvilkår om behandling, så bliver grupperne endnu mindre. Derfor giver undersøgelsen ikke mulighed for at sige noget om, hvorvidt recidivprocenten er højere eller lavere blandt dem, som løslades med særvilkår end blandt dem som løslades uden særvilkår. Undersøgelsen viser således, at der ikke er signifikante forskelle

¹ I kriminalforsorgens klientsystem er der 418 sager, hvor personen er registreret for at være dømt for sædelighedskriminalitet og løsladt i den treårige periode. Af disse kan der ikke findes match på cpr-nummeret i Kriminalregisteret (KR) i otte sager, fordi personerne enten er døde (seks personer) eller udvandret af Danmark (to personer), hvorfor de er blevet slettet fra KR jf. sletningsreglerne. I fem af de 418 sager optræder personen to gange med samme dom i materialet. Tilbage er således 405 unikke domme for sædelighedskriminalitet jævnfør kriminalforsorgens klientsystem.

i recidivet, uanset om de prøveløsladte har været i behandling eller ej. Recidivundersøgelsen kan således heller ikke bruges til at belyse, om der er en recidivhæmmende effekt af sexologisk behandling. Dette vil forudsætte en kvalitativ undersøgelse af de enkelte sager.

Beskrivelse af undersøgelsespopulationen

Undersøgelsespopulationen består af 405 personer, der i Kriminalforsorgens klientsystem er registreret som dømt for voldtægt (157 domme, svarende til 39 pct.) eller anden sædelighedskriminalitet (248 domme, svarende til 61 pct.) og som er blevet løsladt eller prøveløsladt i perioden 2004-2006 efter afsoning af en ubetinget dom på mindst 90 dage.² Tre personer optræder med to domme i materialet. Der er således reelt tale om 405 domme, begået af 402 forskellige personer.

For disse 402 personer er der modtaget fuldstændige udskrifter fra Kriminalregisteret, så det har været muligt at opgøre hvor stor en andel af disse, som er tidligere dømt og i hvilket omfang de recidiverer.

Idømt kriminalitet

Oplysninger fra Kriminalregisteret viser, at i 387 af de 405 domme er den dømte registreret for sædelighedskriminalitet i hovedforholdet. I 18 tilfælde er de dømte registreret for en anden type kriminalitet i hovedforholdet³, men registreret for sædelighedskriminalitet i et biforhold til dommen.

I tabel 1 vises, hvilken type sædelighedskriminalitet de dømte er registreret for enten i hovedforholdet eller biforholdet.

Tabel 1 Oversigt over idømt kriminalitet

	Antal	Procent
Voldtægt	155	38
Overgreb mod børn u. 12 år	73	18
Overgreb mod børn u. 15 år	59	15
Børnepornografi	26	6
Blufærdighedskrænkelser	29	7
Blodskam	31	8
Andre sædelighedsforbrydelser	32	8
I alt	405	100

Kategorien ”andre sædelighedsforbrydelser” består af bigami, rufferi, tilsnigelse af samleje, samleje med institutionsanbragt, samleje med plejebarn/stedbarn mv., samleje ved udnyttelse af hjælpeløs tilstand, anden kønslig omgængelse med institutionsanbragt, anden kønslig omgængelse ved

² Af de 405 domme er 384 ubetingede domme, mens 20 er delvis betingede domme og én er dom efter straffelovens § 68-70 (forvaringsdom).

³ Herunder brugstyveri, brandstiftelse, hæleri, indbrud, tyveri, røveri, vold, trusler og salg af narkotika.

udnyttelse af psykisk abnormitet, anden kønslig omgængelse med plejebarn/stedbarn og homoseksualitet ved ulovlig tvang med barn under 15 år.

Tabel 2 viser den idømte kriminalitet fordelt på de tre løsladelsesår.

Tabel 2 Idømt kriminalitet fordelt på løsladelsesår

		2004	2005	2006
Voldtægt	Antal	46	55	54
	Procent	43	42	32
Overgreb mod børn u. 12 år	Antal	24	21	28
	Procent	22	16	17
Overgreb mod børn u. 15 år	Antal	9	20	30
	Procent	8	15	18
Børnepornografi	Antal	1	4	21
	Procent	1	3	13
Blufærdighedskrænkelser	Antal	11	10	8
	Procent	10	8	5
Blodskam	Antal	8	9	14
	Procent	8	7	8
Andre sædelighedsforbrydelser	Antal	8	12	12
	Procent	8	9	7
I alt	Antal	107	131	167
	Procent	100	100	100

Afsoningstid

De dømtes afsoningstid varierer fra 90-2431 dage med et gennemsnit på 540 dage og en median på 455 dage.⁴

Særvilkår

I 321 af de 405 domme er den dømte løsladt på prøve (og ikke udvist). I de øvrige 84 domme er den dømte enten løsladt efter endt straf eller er blevet prøveløsladt og udvist.

Af de 321 prøveløsladelser er der ikke fastsat nogle særvilkår i 115 tilfælde, svarende til 36 pct. Tilbage er 206 sager, hvor personer er blevet prøveløsladt og hvor der er fastsat ét eller flere særvilkår i forbindelse med løsladelsen. Af de 206 sager har 90 personer kun ét særvilkår, mens 116 personer har mere end ét særvilkår.

De 206 personer har tilsammen 386 vilkår. Tabel 3 viser fordelingen af disse vilkår.

⁴ Der er imidlertid én person i populationen, der er registreret med en afsoningstid på 0 dage, idet denne person er idømt forvaring (tidsubestemt). Personen har været forvaret i knap 16 år, da denne løsladelse. Denne person er udeladt i opgørelsen af afsoningstiden.

Tabel 3 Særvilkår i alt

	Antal
Vilkår om ikke at have forbindelse med/have besøg af/tage ophold hvor der er børn/unge	5
Vilkår om ikke at have forbindelse med/have besøg af/tage ophold hvor der er børn/unge uden tilsynsmyndighedens samtykke	71
Ubetinget sexologisk/psykiatrisk behandling	58
Betinget sexologisk/psykiatrisk behandling	5
Ubetinget alkoholmisbrugsbehandling	38
Betinget alkoholmisbrugsbehandling	39
Ubetinget narkotikamisbrugsbehandling	4
Betinget narkotikamisbrugsbehandling	25
Ubetinget psykiatrisk behandling	14
Betinget psykiatrisk behandling	14
Vilkår om ophold, arbejde og uddannelse	16
Vilkår om at den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede	58
Vilkår om at den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede uden tilsynsmyndighedens samtykke	39
I alt	386

Tabel 4 viser fordelingen af vilkår hos de 206 personer, som har ét eller flere vilkår.

Tabel 4 Særvilkår kategoriseret (personer)

	Antal	Procent
Ubetinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	58	28
Betinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	5	2
Vilkår om ikke at have forbindelse med/have besøg af/tage ophold hvor der er børn/unge (uanset samtykke) + evt. flere vilkår	39	19
Anden behandling ⁵ + evt. flere vilkår	75	36
Øvrige vilkår ⁶	29	14
I alt	206	100

Køn og alder

Der indgår kun en kvinde i populationen. Alle de resterende dømte er således mænd.

Tabel 5 viser aldersfordelingen for de dømte i populationen. Det er den dømtes alder ved løsladelsen, der er registreret.

⁵ Ubetinget alkoholmisbrugsbehandling, betinget alkoholmisbrugsbehandling, ubetinget narkotikamisbrugsbehandling, betinget narkotikamisbrugsbehandling, ubetinget psykiatrisk behandling og betinget psykiatrisk behandling.

⁶ Vilkår om ophold, arbejde og uddannelse, vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede og vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede uden tilsynsmyndighedens samtykke.

Tabel 5 Alder på løsladelsestidspunktet

	Antal	Procent
18-29 år	91	22
30-39 år	116	29
40-49 år	133	33
50 år +	65	16
I alt	405	100

Tabel 6 viser aldersfordelingen i forhold til den idømte kriminalitet. Blandt de 18-29-årige er hovedparten (71 pct.) dømt for voldtægt. Blandt de 30-39-årige er der også en stor andel, som er dømt for voldtægt (41 pct.), men i denne aldersgruppe er der også en forholdsvis stor andel, som er dømt for overgreb mod børn (i alt 34 pct.) og anden sædelighedskriminalitet (11 pct.). En fjerdedel af de 40-49-årige er dømt for voldtægt og ligeledes en fjerdedel er dømt for overgreb mod børn under 12 år. Der er imidlertid også en forholdsvis stor andel i denne aldersgruppe, som er dømt for overgreb mod børn under 15 år (14 pct.), blodskam (14 pct.) og anden sædelighedskriminalitet (11 pct.). Blandt den ældste aldersgruppe, dømte som var 50 år eller derover på løsladelsestidspunktet, er kriminaliteten jævnt fordelt på de fleste typer sædelighedskriminalitet, dog flest i kategorien overgreb mod børn under 12 år (22 pct.).

Tabel 6 Alder på løsladelsestidspunktet fordelt på idømt kriminalitet,

		Voldtægt	Overgreb mod børn u. 12 år	Overgreb mod børn u. 15 år	Børnepornografi	Blufærdighedskrænkelser	Blodskam	Andre sædelighedsforbrydelser	I alt
18-29 år	Antal	65	7	9	2	7	0	1	91
	Procent	71	8	10	2	8	0	1	100
30-39 år	Antal	48	21	18	4	6	6	13	116
	Procent	41	18	16	3	5	5	11	100
40-49 år	Antal	32	31	19	10	9	18	14	133
	Procent	24	23	14	8	7	14	11	100
50 år +	Antal	10	14	13	10	7	7	4	65
	Procent	15	22	20	15	11	11	6	100
I alt	Antal	155	73	59	26	29	31	32	405
	Procent	38	18	15	6	7	8	8	100

Tidligere kriminalitet

Tabel 7 viser tidligere kriminalitet for de 405 dømte i populationen. Det vil sige tidligere kriminalitet, som har medført en fældende afgørelse, herunder tiltalefrafald, bøde, betinget dom og ubetinget dom. 42 pct. er ikke tidligere dømt.

Tabel 7 Antal tidligere domme

	Antal	Procent
Ingen	172	42
1-2 domme	95	23
3-5 domme	67	17
6 domme +	71	18
I alt	405	100

Tabel 8 viser, hvor stor en andel af populationen, som tidligere er blevet idømt en ubetinget dom. 63 pct. af de dømte er ikke tidligere idømt en ubetinget dom.

Tabel 8 Antal tidligere ubetingede domme

	Antal	Procent
Ingen	254	63
1-2 domme	90	22
3-5 domme	40	10
6 domme +	21	5
I alt	405	100

I tabel 9 vises, hvor stor en andel af populationen, som tidligere er blevet idømt en dom for ligeartet kriminalitet uanset afgørelsens art (tiltalefrafald, bøde, betinget dom eller ubetinget dom). Tabellen viser, at 86 pct. ikke tidligere er dømt for ligeartet kriminalitet, dvs. sædelighedskriminalitet. 14 pct. af de dømte er således tidligere dømt for sædelighedskriminalitet. Heraf har 12 pct. 1-2 domme for sædelighedskriminalitet bag sig, mens 2 pct. er idømt 3-5 tidligere domme for sædelighedskriminalitet.

Tabel 9 Antal tidligere domme for ligeartet kriminalitet

	Antal	Procent
Ingen	347	86
1-2 domme	47	12
3-5 domme	10	2
6 domme +	1	0
I alt	405	100

I tabel 10 vises, hvor stor en andel af populationen, som tidligere er blevet idømt en ubetinget dom for ligeartet kriminalitet. Af tabellen fremgår, at 90 pct. af de dømte, ikke tidligere er idømt en ubetinget dom for sædelighedskriminalitet. 10 pct. er tidligere idømt en ubetinget dom, heraf er 9 pct. idømt 1-2 tidligere ubetingede domme for sædelighedskriminalitet.

Tabel 10 Antal tidligere ubetingede domme for ligeartet kriminalitet

	Antal	Procent
Ingen	363	90
1-2 domme	38	9
3-5 domme	3	1
6 domme +	1	0
I alt	405	100

Recidivafgrænsning og definitioner

Recidiv er i denne undersøgelse defineret som ny kriminalitet efter løsladelsen, hvor både ny gerningsdato og ny domsdato ligger inden for observationsperioden. Det er således ny registreret kriminalitet, som undersøgelsen belyser.

Der opereres med tre forskellige observationsperioder i undersøgelsen, hhv. recidiv inden for 2 år, recidiv inden for 3 år og recidiv inden for 4 år. For alle 405 dømte findes en toårig observationsperiode. Der er imidlertid kun en treårig observationsperiode i 343 af dommene og en fireårig observationsperiode i 194 af dommene. Recidivprocenten er i alle tilfælde sat i forhold til, hvor mange dømte som kan observeres i hele perioden.

I recidivundersøgelser anvendes sædvanligvis en toårig observationsperiode for recidiv og argumentet herfor er, at flertallet af de dømte recidiverer inden for denne periode, hvorfor recidivprocenten ikke ændres væsentligt, selvom observationsperioden forlænges. En dansk undersøgelse fra 1998 viser således, at omkring halvdelen af de dømte, som undersøgelsen omfattede, var recidiveret i løbet af de første seks måneder efter løsladelsen, og at efter to år var hovedparten recidiveret (Kyvsgaard, 1998). Der er således generelt meget få nye recidivister efter to år.

Argumentet for at operere en længere observationsperiode end to år i denne undersøgelse er, at undersøgelser viser, at sædelighedsdømte venter længere tid med at recidivere end personer, som er dømt for øvrig kriminalitet (se blandt andet Hanson, Morton & Harris, 2003).

Der skelnes yderligere mellem tre former for recidiv:

- Recidiv til ny kriminalitet: ny kriminalitet uanset afgørelsens art og kriminalitetstype.
- Recidiv til frihedsstraf: ny kriminalitet som resulterer i betinget eller ubetinget frihedsstraf.
- Recidiv til ligeartet kriminalitet: ny sædelighedskriminalitet uanset afgørelsens art.

Det skal pointeres, at recidiv ikke kan anvendes som et effektmål. Recidivprocenten er blot et mål for, hvor stor en andel af de dømte, der begår ny kriminalitet efter afsoning af straffen. For at kunne anvende recidiv som et effektmål kræves en videnskabelig tilgang, der knytter oplysninger om den enkelte persons recidiv sammen med oplysninger om den enkelte persons misbrugsmønster,

psykiske helbred, sociale situation, netværk osv. såvel som med oplysninger om indholdet af de programmer, behandlinger og indsatser i øvrigt, som Kriminalforsorgen har tilbudt den enkelte person.

Recidiv til ny kriminalitet inden for 2 år

Der er 26 pct. af de dømte, som recidiverer til ny kriminalitet inden for to år (106 ud af 405 dømte). Tabel 1 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 11 Recidiv til ny kriminalitet fordelt på gerningstype (2 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	52/155	34
Overgreb mod børn u. 12 år	10/73	14
Overgreb mod børn u. 15 år	15/59	25
Børnepornografi	4/26	15
Blufærdighedskrænkelser	11/29	38
Blodskam	9/31	29
Andre sædelighedsforbrydelser	5/32	16
I alt	106/405	26

Recidiv til ny kriminalitet inden for 3 år

Der er 34 pct. af de dømte, som recidiverer til ny kriminalitet inden for tre år (118 ud af 343 dømte). Tabel 12 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 12 Recidiv til ny kriminalitet fordelt på gerningstype (3 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	53/136	39
Overgreb mod børn u. 12 år	11/59	19
Overgreb mod børn u. 15 år	16/48	33
Børnepornografi	8/20	40
Blufærdighedskrænkelser	13/27	48
Blodskam	10/26	39
Andre sædelighedsforbrydelser	7/27	26
I alt	118/343	34

Recidiv til ny kriminalitet inden for 4 år

Der er 39 pct. af de dømte, som recidiverer til ny kriminalitet inden for fire år (75 ud af 194 dømte). Tabel 13 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 13 Recidiv til ny kriminalitet fordelt på gerningstype (4 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	41/85	48
Overgreb mod børn u. 12 år	9/36	25
Overgreb mod børn u. 15 år	5/20	25
Børnepornografi	2/4	50
Blufærdighedskrænkelser	8/19	42
Blodskam	6/15	40
Andre sædelighedsforbrydelser	4/15	27
I alt	75/194	39

Recidiv til frihedsstraf inden for 2 år

Der er 13 pct. af de dømte, som recidiverer til frihedsstraf inden for to år (52 ud af 405 dømte).

Tabel 14 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 14 Recidiv til frihedsstraf fordelt på gerningstype (2 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	30/155	19
Overgreb mod børn u. 12 år	6/73	8
Overgreb mod børn u. 15 år	5/59	9
Børnepornografi	2/26	8
Blufærdighedskrænkelser	4/29	14
Blodskam	4/31	13
Andre sædelighedsforbrydelser	1/32	3
I alt	52/405	13

Recidiv til frihedsstraf inden for 3 år

Der er 18 pct. af de dømte, som recidiverer til frihedsstraf inden for tre år (60 ud af 343 dømte).

Tabel 15 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 15 Recidiv til frihedsstraf fordelt på gerningstype (3 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	31/136	23
Overgreb mod børn u. 12 år	7/59	12
Overgreb mod børn u. 15 år	8/48	17
Børnepornografi	4/20	20
Blufærdighedskrænkelser	5/27	19
Blodskam	4/26	15
Andre sædelighedsforbrydelser	1/27	4
I alt	60/343	18

Recidiv til frihedsstraf inden for 4 år

Der er 23 pct. af de dømte, som recidiverer til frihedsstraf inden for fire år (44 ud af 194 dømte). Tabel 16 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 16 Recidiv til frihedsstraf fordelt på gerningstype (4 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	26/85	31
Overgreb mod børn u. 12 år	6/36	17
Overgreb mod børn u. 15 år	3/20	15
Børnepornografi	1/4	25
Blufærdighedskrænkelser	4/19	21
Blodskam	3/15	20
Andre sædelighedsforbrydelser	11/15	7
I alt	44/194	23

Recidiv til ligartet kriminalitet inden for 2 år

Der er 3 pct. af de dømte, som recidiverer til ligartet kriminalitet inden for to år (11 ud af 405 dømte). Tabel 17 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabellen viser, at af de 155 personer, som er dømt for voldtægt, recidiverer fem personer til ny sædelighedskriminalitet. Tre af disse recidiverer til ny voldtægt, mens to recidiverer til blufærdighedskrænkelser. Der er to personer, som er dømt for overgreb mod børn under 12 år, som recidiverer. Begge disse recidiverer til børnepornografi. Der er to personer, som er dømt for overgreb mod børn under 15 år, som recidiverer. Én af disse recidiverer til et overgreb mod børn under 12 år, mens én recidiverer til et overgreb mod børn under 15 år. Der er to personer, som er dømt for børnepornografi, som recidiverer, og begge disse recidiverer til ny børnepornografi. Ingen af de personer, som er dømt for blufærdighedskrænkelser, blodskam eller andre sædelighedsforbrydelser er registreret for recidiv til ligartet kriminalitet.

Tabel 17 Recidiv til ligartet kriminalitet fordelt på gerningstype (2 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	5/155	3
Overgreb mod børn u. 12 år	2/73	3
Overgreb mod børn u. 15 år	2/59	3
Børnepornografi	2/26	8
Blufærdighedskrænkelser	0/29	0
Blodskam	0/31	0
Andre sædelighedsforbrydelser	0/32	0
I alt	11/405	3

Tabel 18 viser recidiv til ligartet kriminalitet inden for to år for de 321 personer, som er prøveløsladt med eller uden vilkår. Samlet set recidiverer 3 pct. af de prøveløsladte. Blandt dem,

som er prøveløsladt med et ubetinget vilkår om sexologisk behandling, recidiverer 5 pct. Der er ikke signifikante forskelle i recidivet, uanset om de prøveløsladte har været i behandling eller ej.⁷

Tabel 18 Recidiv til ligeartet kriminalitet fordelt på særvilkår (2 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Ingen særvilkår	1/115	1
Ubetinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	3/58	5
Betinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	0/5	0
Vilkår om ikke at have forbindelse med/have besøg af/tage ophold hvor der er børn/unge (uanset samtykke) + evt. flere vilkår	2/39	5
Anden behandling ⁸ + evt. flere vilkår	2/75	3
Øvrige vilkår ⁹	0/29	0
I alt	8/321	3

Recidiv til ligeartet kriminalitet inden for 3 år

Der er 4 pct. af de dømte, som recidiverer til ligeartet kriminalitet inden for tre år (15 ud af 343 dømte). Tabel 19 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle.

Tabel 19 Recidiv til ligeartet kriminalitet fordelt på gerningstype (3 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	5/136	4
Overgreb mod børn u. 12 år	3/59	5
Overgreb mod børn u. 15 år	2/48	4
Børnepornografi	4/20	20
Blufærdighedskrænkelser	1/27	4
Blodskam	0/26	0
Andre sædelighedsforbrydelser	0/27	0
I alt	15/343	4

Tabel 19 viser, at af de 136 dømte, som er dømt for voldtægt og har en treårig observationsperiode, recidiverer fem personer til ligeartet kriminalitet. Heraf recidiverer de tre til voldtægt og to til blufærdighedskrænkelser. Tre ud af de 59, som er dømt for overgreb mod børn under 12 år,

⁷ En yderligere analyse, som sammenligner dem, som har særvilkår (uanset type) med dem, som ikke har særvilkår, viser, at der ikke er nogen signifikant forskel på de to gruppers recidivprocent, hhv. 3 og 1 procent (Chi-square=1,942, p=0,163).

⁸ Ubetinget alkoholmisbrugsbehandling, betinget alkoholmisbrugsbehandling, ubetinget narkotikamisbrugsbehandling, betinget narkotikamisbrugsbehandling, ubetinget psykiatrisk behandling og betinget psykiatrisk behandling.

⁹ Vilkår om ophold, arbejde og uddannelse, vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede og vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede uden tilsynsmyndighedens samtykke.

recidiverer. Én af disse recidiverer til overgreb mod børn under 12 år, mens to recidiverer til børnepornografi. Der er to ud af de 48 personer, som er dømt for overgreb mod børn under 15 år, som recidiverer. Én af disse recidiverer til overgreb mod børn under 12 år, mens den anden recidiverer til overgreb mod børn under 15 år. Fire ud af de 20, som er dømt for børnepornografi, recidiverer og i alle tilfælde til ny børnepornografi. Der er én ud af de 27 personer, som er dømt for blufærdighedskrænkelser, som recidiverer og personen recidiverer til ny blufærdighedskrænkelser. Ingen af de sædelighedsdømte, som er dømt for blodskam eller andre sædelighedsforbrydelser er registreret for recidiv til ligeartet kriminalitet.

Tabel 20 viser recidiv til ligeartet kriminalitet inden for 3 år for de 267 personer, som er prøveløsladt med eller uden vilkår. Samlet set recidiverer 4 pct. af de prøveløsladte. Blandt dem, som er prøveløsladt med et ubetinget vilkår om sexologisk behandling, recidiverer 8 pct. Der er ikke signifikante forskelle i recidivet, uanset om de prøveløsladte har været i behandling eller ej.¹⁰

Tabel 20 Recidiv til ligeartet kriminalitet fordelt på særvilkår (3 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Ingen særvilkår	3/103	3
Ubetinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	4/49	8
Betinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	0/3	0
Vilkår om ikke at have forbindelse med/have besøg af/tage ophold hvor der er børn/unge (uanset samtykke) + evt. flere vilkår	2/28	7
Anden behandling ¹¹ + evt. flere vilkår	2/57	4
Øvrige vilkår ¹²	0/27	0
I alt	11/267	4

Recidiv til ligeartet kriminalitet inden for 4 år

Der er 6 pct. af de dømte, som recidiverer til ligeartet kriminalitet inden for fire år (12 ud af 194 dømte). Tabel 21 viser recidivprocenterne for de forskellige typer sædelighedskriminelle. Tabellen viser, at af de 85 dømte, som er dømt for voldtægt og har en fireårig observationsperiode, recidiverer seks personer til ligeartet kriminalitet. Heraf recidiverer tre personer til ny voldtægt, to personer til blufærdighedskrænkelser og én person til anden sædelighedsforbrydelse. Tre ud af de 36 personer, som er dømt for overgreb mod børn under 12 år, recidiverer. Én af disse recidiverer til

¹⁰ En yderligere analyse, som sammenligner dem, som har særvilkår (uanset type) med dem, som ikke har særvilkår, viser, at der ikke er nogen signifikant forskel på de to gruppers recidivprocent, hhv. 5 og 3 procent (Chi-square=0,619, p=0,432).

¹¹ Ubetinget alkoholmisbrugsbehandling, betinget alkoholmisbrugsbehandling, ubetinget narkotikamisbrugsbehandling, betinget narkotikamisbrugsbehandling, ubetinget psykiatrisk behandling og betinget psykiatrisk behandling.

¹² Vilkår om ophold, arbejde og uddannelse, vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede og vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede uden tilsynsmyndighedens samtykke.

overgreb mod børn under 12 år, mens to recidiverer til børnepornografi. Der er én ud af de 20 personer, som er dømt for overgreb mod børn under 15 år, som recidiverer. Denne person begår et nyt overgreb mod børn under 15 år. Der er ligeledes én ud af de 4 personer, som er dømt for børnepornografi, som recidiverer. Denne person recidiverer til ny børnepornografi. Endelig er der én ud af de 19 personer, som er dømt for blufærdighedskrænkelser, som recidiverer. Personen recidiverer til ny blufærdighedskrænkelser. Ingen af de personer, som er dømt for blodskam eller andre sædelighedsforbrydelser, er registreret for recidiv til ligeartet kriminalitet.

Tabel 21 Recidiv til ligeartet kriminalitet fordelt på gerningstype (4 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Voldtægt	6/85	7
Overgreb mod børn u. 12 år	3/36	8
Overgreb mod børn u. 15 år	1/20	5
Børnepornografi	1/4	25
Blufærdighedskrænkelser	1/19	5
Blodskam	0/15	0
Andre sædelighedsforbrydelser	0/15	0
I alt	12/194	6

Tabel 22 viser recidiv til ligeartet kriminalitet inden for 4 år for de 147 personer, som er prøveløsladt med eller uden vilkår. Samlet set recidiverer 5 pct. af de prøveløsladte. Blandt dem, som er prøveløsladt med et ubetinget vilkår om sexologisk behandling, recidiverer 7 pct. Der er ikke signifikante forskelle i recidivet, uanset om de prøveløsladte har været i behandling eller ej.¹³

Tabel 22 Recidiv til ligeartet kriminalitet fordelt på særvilkår (4 års observationsperiode)

	Antal recidiv/antal dømte	Recidivprocent
Ingen særvilkår	1/60	2
Ubetings sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	2/28	7
Betinget sexologisk/psykiatrisk behandling + evt. flere vilkår	0/1	0
Vilkår om ikke at have forbindelse med/have besøg af/tage ophold hvor der er børn/unge (uanset samtykke) + evt. flere vilkår	2/17	12
Anden behandling ¹⁴ + evt. flere vilkår	2/27	7
Øvrige vilkår ¹⁵	1/14	7
I alt	8/147	5

¹³ En yderligere analyse, som sammenligner dem, som har særvilkår (uanset type) med dem, som ikke har særvilkår, viser, at der ikke er nogen signifikant forskel på de to gruppers recidivprocent, hhv. 8 og 2 procent (Chi-square=2,808, p=0,094).

¹⁴ Ubetings alkoholmisbrugsbehandling, betinget alkoholmisbrugsbehandling, ubetinget narkotikamisbrugsbehandling, betinget narkotikamisbrugsbehandling, ubetinget psykiatrisk behandling og betinget psykiatrisk behandling.

¹⁵ Vilkår om ophold, arbejde og uddannelse, vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede og vilkår om den dømte ikke opsøger eller kontakter forurettede uden tilsynsmyndighedens samtykke.

Konklusion

Undersøgelsen viser, at 13 procent af de sædelighedsdømte, som er blevet løsladt i perioden 2004-2006 recidiver til ny frihedsstraf inden for en toårig periode. Til sammenligning viser kriminalforsorgens recidivopgørelser, at af dem som i perioden 2004-2006 er blevet løsladt efter en ubetinget dom, recidiverer mellem 35-39 procent til frihedsstraf inden for to år. Undersøgelsen viser således, at de sædelighedsdømte har et lavere recidiv til frihedsstraf end kriminalforsorgens samlede klientel.

Hvad angår recidiv til ligeartet kriminalitet viser undersøgelsen, at efter to år er 3 procent af de sædelighedsdømte recidiveret til ny sædelighedskriminalitet, efter tre år er 4 procent recidiveret til ny sædelighedskriminalitet og efter fire år er 6 procent recidiveret til ny sædelighedskriminalitet. Der er i kriminalforsorgen ikke tidligere lavet direkte sammenlignelige undersøgelser vedrørende sædelighedsdømtes recidiv til ny sædelighedskriminalitet, hvorved der ikke er noget sammenligningsgrundlag at holde undersøgelsens resultater op imod. En tidligere undersøgelse fra 2004 viste, at højst 5 procent af seksualforbrydere, som var idømt en fængselsstraf på op til 4 år, recidiverede til en ny seksualforbrydelse (Visitations- og behandlingsnetværket, 2004).

Der er generelt tale om en lille gruppe, som recidiverer, og når denne gruppe yderligere fordeles på personer løsladt med særvilkår om behandling og personer løsladt uden særvilkår om behandling, så bliver grupperne endnu mindre. Derfor giver undersøgelsen ikke mulighed for at sige noget om, hvorvidt recidivprocenten er højere eller lavere blandt dem, som løslades med særvilkår end blandt dem som løslades uden særvilkår. Undersøgelsen viser således, at der ikke er signifikante forskelle i recidivet, uanset om de prøveløsladte har været i behandling eller ej. Recidivundersøgelsen kan således heller ikke bruges til at belyse, om der er en recidivhæmmende effekt af sexologisk behandling. Dette vil forudsætte en kvalitativ undersøgelse af de enkelte sager.

Det kan imidlertid oplyses, at der er iværksat et forskningsprojekt til opfølgning på slutrapporten fra 2004 udarbejdet af Visitations- og behandlingsnetværket (forsøgsordning vedrørende en forstærket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser), som har til formål – efter en længere observationsperiode og på grundlag af et større datamateriale – at etablere en bedre mulighed for at vurdere effekten af behandling af seksualforbrydere. Projektet omfatter tre delundersøgelser: 1) visitation af de dømte, 2) behandlingseffekt og 3) recidivundersøgelse. Undersøgelsen forventes at gøre det muligt at vurdere, hvilke faktorer, fx kriminalitetens art eller sociale forhold, der har betydning for behandlingsresultaterne. Det forventes desuden at blive muligt at vurdere, hvorvidt der er grupper blandt seksualforbryderne, der profiterer mere af en form for behandling end af en anden form for behandling. Forskningsprojektet vil desuden i et vist omfang afdække, hvor mange sædelighedsdømte, herunder pædofilidømte, der har modtaget behandling under afsoning eller i forbindelse med prøveløsladelse, og hvor mange der prøveløslades eller løslades efter endt afsoning uden at have modtaget behandling. De første resultater forventes at foreligge i efteråret 2010.

Litteratur:

Kyvsgaard, Britta (1998): *Den kriminelle karriere*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København.

Hanson, R. Karl, Kelly E. Morton & Andrew J. R. Harris (2003): Sexual Offender Recidivism Risk. What We Know and What We Need to Know. *Annals New York Academy of Sciences*, vol. 989, s. 154-166.

Visitations- og behandlingsnetværket (2004): *Slutrapport – Forsøgsordning vedrørende en forstærket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser*. Direktoratet for Kriminalforsorgen, København.